

ԿՈՉՄԱՆԸ ՀԱՎԱՏԱՐԻՄ

ԼԻԼԻԹ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի հայագիտական պարբերականը՝ “Պատմաբանասիրական հանդես”-ը, բոլորեց իր գոյության վեցերորդ տասնամյակը:

Հանդեսը հիմնադրվել է 1958 թվականին՝ ԽՍՀՄ-ում 50-ական թվականների կեսերին սկսված քաղաքական “ձնհալի”, խորհրդային տնտեսության, կրթության ու գիտության բուռն զարգացման և հայ ազգային ինքնագիտակցության զարթոնքի ժամանակաշրջանում:

“Հանդես”-ը սկսեց տպագրվել, երբ Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիան արդեն ուներ հասարակագիտական պարբերական՝ 1940 թ. հիմնադրված “Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի տեղեկագիր: Հասարակական գիտություններ” ամսագիրը [1940–1943 թթ. այն կոչվել է հասարակական ու բնական գիտությունների “Տեղեկագիր” (ՍՍՀՄ - ԳԱ Հայկական ֆիլիալի), իսկ 1966-ից՝ “Լրաբեր հասարակական գիտությունների”]: Այդ պատճառով առավել կարևոր էր հանդեսի ծրագրային նպատակների ու խնդիրների հստակ սահմանումը: Նոր պարբերականի առաջին համարում տպագրված “Խմբագրության կողմից” ներածական հոդվածում նշված է, որ “Հանդես”-ն իր առջև նպատակ է դրել օժանդակել պատմաբանասիրական գիտությունների բնագավառում առկա չլուսաբանված հիմնախնդիրների, գիտական մանրագնին ուսումնասիրության և արդիականության դիրքերից վերագնահատման կարոտ բազմաթիվ հարցերի քննարկմանն ու լուծմանը: Ապա, մասնավորեցնելով, թվարկված են այն բնագավառները, որոնց ուսումնասիրությունն առաջնային պետք է լիներ հանդեսի համար. ““Պատմա-բանասիրական հանդես”-ի էջերում կլուսաբանվեն հայ ժողովրդի պատմության, լեզվի, գրականության, փիլիսոփայության, արվեստի և կուլտուրայի այլ բնագավառների հարցերը և ընդհանրապես հայագիտության տեսական խնդիրները, հայ ժողովրդի քաղաքական, տնտեսական և կուլտուրական կապերը մյուս ժողովուրդների հետ: Հանդեսը լայնորեն կլուսաբանի Սովետական Հայաստանի գիտական և

կուլտուրական նվաճումները: Գիտական պրոբլեմների քննարկմանը... նպաստելու նպատակով Հանդեսը կունենա գիտական քննարկումների բաժին, որը կօժանդակի ստեղծագործական բանավեճերի ծավալմանը: Նա կունենա նաև բնագրերի հրապարակման, գրախոսությունների, գիտական լուրերի ու տեղեկությունների բաժիններ» (1958, № 1, էջ 3-4): Հանդեսի կարևորագույն խնդիրներից է համարվել արտասահմանի հայ ընթերցողներին Հայաստանի գիտահետազոտական հիմնարկների աշխատանքներին ծանոթացնելը, ինչպես նաև հայաստանյան ընթերցողներին արտասահմանյան հայագետների աշխատանքների վերաբերյալ տեղեկություն հաղորդելը: Պարբերականի գլխավոր նպատակն է՝ հանդեսի շուրջ համախմբել հայաստանյան ու արտասահմանյան հայագետներին և միացյալ ուժերով նպաստել հայագիտության հետագա զարգացմանը: Կարևորելով Գիտությունների ակադեմիայի հայագիտական հանդեսի ստեղծումն ու գործունեությունը՝ ակադեմիկոս Հովսեփ Օրբելին 1960 թ. հուլիսի 28-ին խմբագրությանը հղած նամակում «Պատմաբանասիրական հանդես»-ը գնահատում է որպես «լրջագույն ակադեմիական ամսագիր», որի ասպարեզ իջնելը պայմանավորվում էր հասարակական նախադրյալներով՝ համընդհանուր առաջընթացով և իր անցյալն արժևորելու՝ հայ ժողովրդի ձգտմամբ:

Գիտությունների ակադեմիայի նախագահության որոշմամբ ստեղծված նոր պարբերականի խմբագրական կոլեգիայի կազմում ընդգրկվեցին անվանի պատմաբաններ ու բանասերներ Բաբկեն Առաքելյանը, Մեն Արևշատյանը (պատասխանատու քարտուղար), Հ. Գ. Գրիգորյանը (գլխավոր խմբագրի տեղակալ), Սուրեն Երեմյանը, Լևոն Խաչիկյանը, Արտաշես Կարինյանը, Վ. Ե. Համազասպյանը, Աշոտ Հովհաննիսյանը, Գուրգեն Հովնանը, Արարատ Ղարիբյանը, Վաչե Նալբանդյանը: Հանդեսի գլխավոր խմբագիր նշանակվեց նրա հիմնադիր, ականավոր պատմաբան, ակադեմիայի փոխնախագահ, ակադեմիկոս Մկրտիչ Ներսիսյանը, ով շուրջ 40 տարի անընդմեջ, անմնացորդ նվիրումով դեկավարեց հանդեսի աշխատանքները: Նրա եռանդուն ջանքերով հանդեսը դարձավ միջազգային ճանաչում ունեցող հայագիտական ամենահեղինակավոր պարբերականը: 1999 թ. Մ. Ներսիսյանի մահից հետո հանդեսի գլխավոր խմբագրի պաշտոնը վստահվեց ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, անվանի պատմաբան Վարդգես Միքայելյանին: Վերջինիս մահից հետո՝ 2005 թ., հանդեսի մեկ համար լույս տեսավ պատմական գիտությունների դոկտոր Պարույր Մուրադյանի, մեկն էլ՝ հանդեսի գլխավոր խմբագրի տեղակալ, պատասխանատու քարտուղար, բանասիրական գիտությունների դոկտոր Անուշավան Զա-

քարյանի խմբագրությամբ: 2006 թ. հանդեսի գլխավոր խմբագիր ընտրվեց ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, հայտնի բանագետ-բանասեր Մարգիս Հարությունյանը: 2018 թ. հունիսի 13-ին ՀՀ ԳԱԱ նախագահությունը “Պատմաբանասիրական հանդես”-ի գլխավոր խմբագիր նշանակեց Անուշավան Զաքարյանին, իսկ խմբագրական խորհրդի նախագահ՝ ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Աշոտ Մելքոնյանին:

Անցած տարիների ընթացքում հանդեսի խմբագրական կոլեգիայի կազմում են եղել այնպիսի անվանի հայագետներ և արևելագետներ, ինչպիսիք են՝ Բորիս Պիոտրովսկին, Իլիա Աբուլաձեն, Վլադ Բընըցյանուն, Արամ Ղանալանյանը, Կարո Ղաֆադարյանը, Գևորգ Զահուկյանը, Էդվարդ Ջրբաշյանը, Գագիկ Մարգարյանը, Գևորգ Բրուտյանը, Էմանուել Պիվազյանը, Հրաչ Բարթիկյանը: Ներկայումս խմբագրական խորհրդի կազմում են՝ ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ՝ Աշոտ Մելքոնյանը (նախագահ), Ռուբեն Սաֆրաստյանը, թղթակից անդամներ՝ Լավրենտի Հովհաննիսյանը, Պավել Ավետիսյանը, Աելիտա Դոլուխանյանը, Լևոն Աբրահամյանը, Հենրիկ Հովհաննիսյանը, Մուրադ Հասրաթյանը, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Սամվել Մուրադյանը, պատմական գիտությունների թեկնածու Վաչե Հովակիմյանը:

Գոյության ողջ ընթացքում “Հանդես”-ն անշեղորեն լույս է տեսել իր ծրագրային նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Պարբերականի առաջին համարից նաև ձևավորվել ու տարիներ ի վեր նույնությամբ պահպանվել է նրա բովանդակային կառուցվածքը: Հանդեսի բաժիններն ու ենթաբաժինները (“Հոդվածներ”, “Հաղորդումներ”, “Բանավեճեր”, “Պատմաաշակությային ակնարկներ”, “Հրապարակումներ”, “Քննարկումներ”, “Գրախոսություններ”, “Միջուլքահայ կյանք”, “Մեր երախտավորները”, “Գիտական լրատու”, “Գիտական կյանք”, “Մեր հոբելյարները”, “Նամակ խմբագրությանը”) հետազայում միայն ենթարկվել են որոշ լրացումների ու ճշգրտումների: Հոդվածների, հաղորդումների, հրապարակումների ու քննարկումների (նախկինում՝ բանավեճերի) բաժիններում ընդգրկվում են հայ և օտարազգի մասնագետների աշխատություններ, որոնցում վերլուծված են հայ ժողովրդի տարբեր դարաշրջանների պատմության, գրականության, լեզվի, բանահյուսության, ազգագրության, հնագիտության, վիճակագրության, փիլիսոփայության, իրավունքի, արվեստների, ճարտարապետության այլևայլ խնդիրները, ինչպես նաև Հայաստանում, Սփյուռքում ու արտասահմանում տեղի ունեցած գիտական, մշակութային կարևոր իրադարձությունները, ներկայացվում են ականավոր հայագետների կյանքն ու գործունեությունը, գիտության և մշակույթի ականավոր դեմքերի անտիպ

նամակները, արխիվային տարբեր բնույթի վավերագրերը: Հանդեսը ծանրակշիռ ներդրում ունի կովկասագիտական, արևելագիտական, բյուզանդագիտական ուսումնասիրությունների ասպարեզում: Ընդհանուր մշակութաբանական և պատմաբանասիրական հետաքրքրություն ներկայացնող խնդիրները ևս մշտապես “Հանդես”-ի ուշադրության կենտրոնում են՝ դրանով իսկ առավել ընդլայնելով նրա գիտական տեսադաշտը՝ իբրև գիտական լայն ընդգրկումների պարբերական: Նշենք, որ “Պատմաբանասիրական հանդես”-ում տպագրված նյութերն առանձնանում են աղբյուրագիտական և պատմագիտական հարուստ հենքով:

Պարբերականի “Գրախոսություններ”, “Մեր հոբելյարները”, “Գիտական կյանք” կամ “Լրատու” (նախկինում՝ “Գիտական ինֆորմացիա”) բաժիններում պարբերաբար ներկայացվում են հայագիտական, արևելագիտական ու ընդհանուր մշակութաբանական արժեք ներկայացնող կարևոր հրատարակություններ, համակողմանիորեն լուսաբանվում է հայկական գաղթավայրերի պատմամշակութային կյանքը, տեղեկություն է տրվում կարևոր հոբելյանների, հայաստանյան և միջազգային գիտաժողովների վերաբերյալ:

“Հանդես”-ի խմբագրությունը հետևողական է նաև աղբյուրագիտական նորությունների, հնագիտական պեղումների արդյունքներն ամփոփող նյութերի, նորահայտ մատենագրական փաստաթղթերի հրապարակման գործում:

Պարբերականի խմբագրությունը, դրսևորելով բարձր պրոֆեսիոնալիզմ և նվիրվածություն իր աշխատանքին, կարողացել է “Հանդես”-ի շուրջ համախմբել Հայաստանի, Վրաստանի, Ռուսաստանի, Ուկրաինայի, Մոլդովայի, Եվրոպայի, Մերձավոր և Միջին Արևելքի երկրների, Ամերիկայի հայ ու այլազգի բազմաթիվ գիտնականների: Դրա շնորհիվ պարբերականը ոչ միայն հաջողությամբ կատարել է իր առջև դրված խնդիրներն, այլև նպաստել է ստեղծագործական բանավեճերի ծավալմանը, գիտական կապերի ու համագործակցության կայացմանը հայոց պատմության և մշակույթի ուսումնասիրության ասպարեզում: Օտարազգի գիտնականներից հանդեսին աշխատակցել են. Բուլղարիայից՝ Դ. Անգելովը, Վ. Գյուզելը, Չեխոսլովակիայից՝ Լ. Մոտալովան, Ռումինիայից՝ Վ. Բրնըցյանուն, Իտալիայից՝ Ջ. Բոնֆանտեն, Վ. Պիզանին, Պ. Կունեռն, Ա. Ալպագո-Նովելլոն, Ջ. Լոնգոն, Ալ. Օրենգոն, Ֆրանսիայից՝ Ֆ. Ֆեյդին, Ժ.-Պ. Մահեն, Շ. Ռենուն, ԱՄՆ-ից՝ Ռ. Թոմսոնը, Ջ. Գրեպինը, Ռ. Յակոբսոնը, Դ. Ստրոնախը, Է. Ռ. Անդերսոնը, Հոլանդիայից՝ Ս. Մայքլը, Մ. Սթոունը, Բելգիայից՝ Ջ. Վայտենբերգը, Հունգարիայից՝ Է. Շյուցը, Ժ. Տրոչանին, Է. Կիբշանը, Գերմանիայից՝ Հ. Վալ-

տեր Պոլր, Ռուսաստանից՝ Վ. Տոպորովը, Օ. Շիրոկովը, Տ. Իզմայլովան, Ա. Տերեշչենկոն, Յու. Բարանովը, Ուկրաինայից՝ Բ. Կրիպյակնիչը, Ն. Ռաշ-բան, Ս. Ավերբուխը, Ա. Ջինչենկոն, Ս. Յա. Դաշկնիչը, Ա. Բոժկոն, Բ. Հայուկը, Վրաստանից՝ Բ. Աբուլաձեն, Դ. Չխիկիշվիլին, Գ. Մելիքիշվիլին, Հյուսիսային Օսեթիա-Ալանիայի Հանրապետությունից՝ Վլ. Բեստովը, Իրանից՝ Մ. Մալեք Մոհամմեդին, Ա. Յահյամասիհին, Թուրքիայից՝ Բ. Բիլմեզը և շատ ուրիշներ։ Հեղինակների նման մեծ ընդգրկումը վկայում է, որ պարբերականը հասել է միջազգային լայն ճանաչման և վայելում է գիտական մեծ հեղինակություն։ Միջազգային գիտական շրջանակներում հանդեսի նկատմամբ բարձր վստահության ու հարգանքի վերաբերմունքն իր արտացոլումն է գտել տարբեր երկրներից անվանի գիտնականների՝ պարբերականի խմբագրությանը հղած բազմաթիվ նամակներում, խորհրդային և արտասահմանյան թերթերի ու ամսագրերի տպագրած դրվատական հոդվածներում։

1997–2009 թթ. “Պատմաբանասիրական հանդես”-ի հրատարակմանը մեծապես նպաստել է “Գալուստ Գյուլբենկյան հիմնադրամ”-ի օժանդակությունը (հայկական բաժանմունքի ղեկավար՝ ՀՀ ԳԱԱ պատվավոր դոկտոր Զավեն Եկավյան)։

“Պատմաբանասիրական հանդես”-ը հիմնադրման օրվանից ընթերցողին ներկայացել է որպես 1500–2400 տպաքանակով երկլեզու պարբերական, որում նյութերը սկզբնական շրջանում հրատարակվել են հայերեն և ռուսերեն՝ համապատասխան լեզուներով ամփոփումներով։ Ներկայումս դրանց կցված են նաև անգլերեն լեզվով ամփոփումներ, ինչի շնորհիվ պարբերականում հրատարակված նյութերի ընդհանուր բովանդակությունը մատչելի է դարձել շատ ավելի մեծ թվով օտարալեզու ընթերցողների։ Գիտնականների ավագ և միջին, ինչպես նաև երիտասարդ սերնդի ներկայացուցիչների համար միշտ էլ պատիվ է եղել “Հանդես”-ում տպագրվելը։ Ցավոք, վերջին երկու և կես տասնամյակում հանրապետության գիտական հանդեսները հայտնվել են բազմաբնույթ ու դժվար հաղթահարելի խոչընդոտների առջև՝ սկսած ֆինանսական սղությունից մինչև հրատարակության պարբերականության պահպանում, տպաքանակի նվազում և այլն։ Անկախ այդ հանգամանքներից՝ “Պատմաբանասիրական հանդես”-ն աշխատել է բարձր պահել իր գիտական հեղինակությունը, ինչն ամենադժվարն է մեր իրականության մեջ։ Դա ենթադրում է թե՛ հանդեսի գիտական մակարդակի պահպանում ու բարձրացում, թե՛ երիտասարդ ուժերի ներգրավում խմբագրական խորհրդի կազմի մեջ և թե՛ առավել համարձակ վերաբերմունք պատմագիտության ու բանասիրության մեջ տեղ գտած հին ու կարծ-

րացած տեսակետների և պատկերացումների վերանայման հարցում՝ զարգացնելով բանավեճի ու քննարկման ուղղությունները:

Այսօր, թեև նվազել է հանդեսի տպաքանակը (250 օրինակ), սակայն, ինչպես և անցյալում, այն հասնում է իր ընթերցողներին աշխարհի տարբեր ծագերում: Ուշագրավ մի փաստ ևս. մինչև 1990 թ. տարեկան հրատարակվել է հանդեսի 4 համար, 1991–1997 թթ.՝ 1 կամ 2, մինչև 2000 թ. եղել են միացյալ համարներ, իսկ 2000 թ. “Պատմաբանասիրական հանդես”-ը եռամսյայից վերածվեց քառամսյա հանդեսի, և առ այսօր տարեկան հրատարակվում է 3 համար:

Անցած 60 տարիների ընթացքում լույս է տեսել “Պատմաբանասիրական հանդես”-ի 208 մեծադիր համար՝ յուրաքանչյուրը 15–20 մամուլ ծավալով, միջին հաշվով յուրաքանչյուր համարում զետեղվել է 25 անուն նյութ, այսինքն՝ իր գոյության ընթացքում հանդեսն ընթերցողին ներկայացրել է շուրջ 5700 տպագիր միավոր:

1983 թ. հայերեն ու ռուսերեն, իսկ 2009 թ. հայերեն, ռուսերեն ու անգլերեն լեզուներով լույս են տեսել “Պատմաբանասիրական հանդես”-ի 1958–1982 և 1983–2007 թթ. մատենագիտական ցանկերը: Ցանկերում թվարկված հրապարակումների քանակը՝ համապատասխանաբար 2828 և 1909 միավոր, ներկայացնում է կես դարի ընթացքում հայագիտական ու դրան ադերսվող գիտական այլ բնագավառների զարգացման ուղղությունները և գիտահետազոտական գործընթացները: Ի դեպ, “Հանդես”-ի 1983–2007 թթ. մատենագիտական ցանկը տպագրվել է “Գալուստ Գյուլբենկյան հիմնադրամ”-ի միջոցներով:

“Պատմաբանասիրական հանդես”-ը առանձնահատուկ տեղ է գրավում հայ պարբերական մամուլի բազմադարյա պատմության մեջ: Այն նաև առանձնանում է Հայաստանի Հանրապետության գիտական հրատարակությունների շարքում՝ որպես միջազգային հայագիտական հեղինակավոր պարբերական: Աշխատակիցների բազմամյա փորձառությունը, հաստատուն ավանդույթները, հայագիտության նվաճումներն ընթերցող հասարակությանը հավուր պատշաճի ներկայացնելու կարողությունը պարտավորեցնում են խմբագրությանը մշտապես բարձր պահել հրատարակության գիտական վարկանիշը:

Շնորհավորելով “Հանդես”-ի խմբագրության աշխատակիցներին, խմբագրական խորհրդի անդամներին, հեղինակային ողջ կազմին ու գիտական հանրությանը պարբերականի լույս ընծայման 60-ամյա հոբելյանի կապակցությամբ և մաղթելով նորանոր հաջողություններ՝ լիափայլ ենք, որ “Պատմաբանասիրական հանդես”-ը ապագայում ևս նշանակալի ա-

վանդ կունենա հայագիտության զարգացման գործում: Իսկ հայագիտության զարգացումը դժվար է պատկերացնել առանց “Պատմաբանասիրական հանդես”-ի:

ПРЕДАННЫЙ ПРИЗВАНИЮ

ЛИЛИТ ОГАНИСЯН

Резюме

В многовековой истории армянской периодической печати особое место занимает «Историко-филологический журнал» Национальной академии наук Республики Армения. На протяжении шести десятилетий, пройдя трудный и сложный научно-исследовательский, научно-организационный и научно-издательский путь, журнал стал одним из авторитетных арменоведческих изданий, успешно выполняющим свои программные задачи, также – известной школой подготовки научных кадров.

Первый номер журнала, созданного решением Президиума Академии наук Армянской ССР, вышел в 1958 г. Он открывался вступительной статьей «От редакции», в которой были представлены программные цели и задачи нового арменоведческого издания. В редколлегию журнала вошли видные историки и филологи. Главным редактором был назначен выдающийся историк, вице-президент Академии наук, академик Мкртыч Нерсисян, который свыше сорока лет руководил журналом. После кончины М. Нерсисяна в 1999 г. эта должность была доверена академику НАН РА, видному историку Вардгесу Микаеляну. С уходом В. Микаеляна из жизни в 2005 г. один номер журнала вышел под редакцией доктора исторических наук Паруйра Мурадяна, а следующий – под редакцией заместителя главного редактора, ответственного секретаря, доктора филологических наук Анушавана Закаряна. В 2006 г. главным редактором журнала был избран известный филолог-фольклорист, член-корреспондент НАН РА Саргис Арутюнян. С 13 июня 2018 г. главным редактором периодического издания является А. Закарян: он назначен Президиумом НАН РА. Редакционный совет «Историко-филологического журнала» возглавляет академик НАН РА Ашот Мелконян.

Принятая с первого номера журнала и сохранявшаяся на протяжении последующих лет структура – разделы и подразделы – впоследствии подверглась некоторым дополнениям и уточнениям. Материалы публикуются на армянском и русском языках, с приложением резюме на русском, армянском и английском языках. Ныне журнал выходит раз в четыре месяца. Вышло 208 номеров, каждый из которых имеет объем 15 – 20 печатных листов. В каждом номере помещено в среднем по 25

материалов, т. е., со дня основания было опубликовано почти 5700 материалов. Журнал распространялся в количестве 1500 – 2400 экземпляров (ныне – 250) не только в Армении, но и за рубежом.

За 60 лет своего существования «Историко-филологический журнал» НАН РА сплотил вокруг себя многих арменоведов со всего мира, проводя плодотворную работу по изучению важных вопросов истории армянского народа, литературы, языка, искусства, философии и других областей науки. На страницах издания освещались также проблемы востоковедения, кавказоведения, историографии и филологии, вопросы истории экономических, политических и культурных связей и взаимоотношений Армении с соседними странами, научной, общественно-политической и культурной жизни армянской диаспоры. В 1997–2009 гг. «Историко-филологический журнал» выходил в свет при финансовой поддержке фонда «Галуст Гюльбенкян» (руководитель армянского филиала – почетный доктор НАН РА Завен Екавян). Отметим, что издание второй библиографии журнала на армянском, русском и английском языках (первая охватывала 1958–1982 гг. и вышла в свет в 1983 г. на армянском и русском языках), включающей 1983–2007 гг., также было финансировано этим фондом.

Сегодня невозможно представить арменоведение без «Историко-филологического журнала» – весомого периодического издания, получившего широкое признание научной общественности нашей страны и за рубежом.

FAITHFUL TO ITS VOCATION

LILIT HOVHANNISYAN

S u m m a r y

The “Historical-Philological Journal” of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia has its specific role in the centuries-old history of the Armenian scientific periodicals. For six decades, having passed through a difficult and complicated scientific-research, scientific-organizational and scientific-publishing way, the journal has become not only one of the Armenological authoritative publications, successfully fulfilling its program tasks, but also a well-known school for the preparation of scientific specialists.

The first issue of the journal established by the decision of the Presidium of the Academy of Sciences of Arm. SSR was published in 1958. It was opened with the introductory article “From the Editorial”, where the program goals and objectives of the new Armenological edition were presented. In the editorial board of the journal well-known historians and philologists were included. A prominent historian, vice-president of the Academy of Sciences, Academician Mkrtich Nersisyan was

appointed the editor-in-chief and supervised the journal for over forty years. After his death in 1999, this post was entrusted to Academician of NAS RA, prominent historian Vardges Mikaelyan. In 2005, after his decease, one issue of the journal was edited by the doctor of historical sciences Paruyr Muradyan; the next was edited by the deputy editor – executive editor of the journal, doctor of philological sciences Anushavan Zakaryan. In 2006 the well-known philologist-folklorist, corresponding member of the NAS RA Sargis Harutyunyan was elected editor-in-chief of the journal. Since 13 June, 2018, the periodical has been headed by A. Zakaryan appointed by the Presidium of NAS RA. The Editorial board of the “Historical-Philological Journal” is headed by Academician of NAS RA Ashot Melkonyan.

The structure adopted from the first issue of the journal and preserved over the following years – sections and subsections subsequently underwent some additions and clarifications. The materials are being published up to-day in Armenian and Russian, together with a summary in Russian, Armenian and English. At present the journal has been published once for every four months. 208 issues of the journal have been published. Each of them has a content of 15–20 printed sheets with about 25 materials on average, that is, almost 5700 materials have been published since the founding of the periodical. The journal was circulated in the amount of 1500–2400 copies (now – 250) not only in Armenia but also abroad.

During the 60 years of its existence the “Historical-Philological Journal” of the National Academy of Sciences of Armenia unified under itself many Armenologists from all over the world, carrying out productive work on the study of the important problems of the history of Armenians, literature, language, art, philosophy and other fields of science. The problems of Oriental and Caucasian studies, historiography and philology, issues of the history of economic, political and cultural relations and relations between Armenia and neighboring countries, as well as the scientific, social, political and cultural life of the Armenian Diaspora have also been elucidated on the pages of the journal. During 1997–2009 the “Historical-Philological Journal” was published with the financial support of the “Galouste Gulbenkian” Foundation (Head of its Armenian branch, honorary doctor of the NAS RA Zaven Yekavyan). It should be noted that the publication of the second bibliography of the journal in Armenian, Russian and English (the first covers 1958–1982 and was published in 1983 in Armenian and Russian), including 1983–2007, was also financed by this foundation.

Today it is impossible to imagine Armenology without the “Historical-Philological Journal” – a weighty periodical widely accepted by the scientific community both in our country and abroad.